

УДК 81.367

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/31.213855>

Олена КРУТЬ,
orcid.org/0000-0002-3288-4870
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри англійської філології та перекладу
Горлівського інституту іноземних мов
Донбаського державного педагогічного університету
(Бахмут, Донецька область, Україна) *olenakrut1@gmail.com*

ОНОМАСІОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ АГРЕСІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДСТАВИ

У статті досліджується стан досвіду розвідок у галузі ономазіологічної структури. Мета статті – визначення теоретичних підстав для аналізу ономазіологічної структури, виокремлення на цій основі основних етапів її дослідження. Установлено, що ономазіологічна структура розуміється як номінативна модель породження нового слова на позначення агресії, характеризується наявністю трьох компонентів: базису, ознаки та предиката. Сучасне поняття ономазіологічної структури як номінативної базується на наукових поглядах Ч. Пірса та Ч. Морріса, ученнях про внутрішню форму, здобутках сучасної семасіології, ономазіології та теорії синтаксичної природи деривації, когнітивної лінгвістики й генеративної граматики. Виявлено, що ономазіологічна структура є упорядкуванням внутрішньої форми слова, тому вчення про внутрішню форму слова передуватиме аналізу поняття ономазіологічної структури.

Ономазіологічна структура є базою для відбудови матричної моделі як засобу відображення картин, що реалізується в комплексній мережній моделі та поєднує базові фрейми. Згідно із цим комплексний підхід до вивчення ономазіологічної структури одиниць на позначення агресії дозволяє розглянути слово на чотирьох етапах аналізу: 1) словотвірному; 2) ономазіологічному; 3) когнітивному; 4) комунікативно-функціональному.

У підсумку зробимо висновок про те, що теоретичне підґрунтя – основа комплексного дослідження ономазіологічної структури слів на позначення агресії. Перспективи нашого дослідження вбачаються в подальшому вивченні феномену агресії, одиниць на його позначення в мовному і мовленнєвому ракурсах.

Ключові слова: ономазіологічна структура, ономазіологічний базис, ономазіологічна ознака, предикат, внутрішня форма слова, словотвір, фрейм.

Olena KRUT,
orcid.org/0000-0002-3288-4870
Candidate of Philological Sciences,
Senior Teacher at the Department of English Philology and Translation
Horlivka Institute for Foreign languages
of Donbas State Pedagogical University
(Bakhmut, Donetsk region, Ukraine) *olenakrut1@gmail.com*

ONOMASIOLOGICAL STRUCTURE OF THE WORDS DENOTING AGGRESSION: THEORETICAL BASIS

The article examines the experience of implementing ideas of the onomasiological structure investigation. The purpose of the article is to find out the theoretical basis of the onomasiological structure analysis and to define the main stages of it. It has been established, that onomasiological structure is the nominative model of the creation of new words denoting aggression, characterized by three components: the onomasiological basis, the onomasiological feature and the predicate. The modern notion of onomasiological structure as a nominative one is based on Ch. S. Peirce' and Ch. Morris' theories, the words inner form studies, the achievements of modern semasiology, onomasiology and the concept of syntactical nature of derivation, cognitive linguistics and generative grammar. It has been found out that the onomasiological structure is the inner form arrangement, so the analysis of the onomasiological structure must be preceded by the inner form studies.

The onomasiological structure is the basis for the matrix model reconstruction as means of the reflexing pictures, realized in the complex nets model, and uniting the base frames. Accordingly, complex approach to the investigation of onomasiological structure of words denoting aggression allows studying the word on four stages of analysis: 1) derivational; 2) onomasiological; 3) cognitive and 4) communicative functional.

As a result, it was concluded that the theoretical basis is in centre of complex investigation of onomasiological structure of the words denoting aggression. The prospect of further research is seen in studying the aggression phenomenon and the words denoting it in language and speech.

Key words: onomasiological structure, onomasiological basis, onomasiological feature, predicate, inner form of words, derivation, frame.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку лінгвістичної науки характеризується підвищенням інтересу науковців до визначення когнітивних та комунікативних процесів у мові та мовленні (Н. К. Кравченко, О. О. Селіванова, І. С. Шевченко, W. Croft), до виокремлення результатів пізнання навколишньої дійсності (В. А. Маслова, Ю. С. Степанов), що ґрунтуються на засадах теорії номінації (О. С. Кубрякова, О. С. Снітко) та на здобутках у дослідженні ономасіологічної структури мовних одиниць (Ю. І. Євтушевський, М. Д. Каракотов).

Визначення ономасіологічної структури одиниць вторинної номінації на позначення агресії базується на комплексному підході, що поєднує сучасні розвідки лінгвоконцептології і теорії мовної картини світу (В. В. Жайворонок, V. Evans, G. Lakoff); теорії польового (В. Г. Гак, Ю. М. Караулов, Є. І. Шендельс, Г. С. Щур), фреймового (С. А. Жаботинська, М. Мінський, Ch. Fillmore) і когнітивно-ономасіологічного (О. С. Кубрякова, О. О. Селіванова) моделювання, концепції синтаксичної природи деривації (Ю. Г. Панкрац, М. М. Полюжин) тощо.

Загальна антропоцентрична спрямованість сучасних лінгвістичних досліджень (Б. О. Серебренников, Ю. С. Степанов, В. М. Телія) характеризується пильною увагою дослідників до вивчення мовних одиниць, які фіксують результати соціальної взаємодії в суспільстві. Одним із проявів соціальної інтеракції є агресивні відносини нападу, руйнування і боротьби з метою досягнення бажаного результату.

Актуальність роботи зумовлена її спрямованості на ключові проблеми когнітивно-дискурсивної лінгвістичної парадигми, на пояснення механізмів відображення різних фрагментів та структур соціокультурно зумовленого досвіду народу у процесах номінації в аспекті лінгвокогнітології.

Аналіз досліджень. Перш ніж подати теоретичні засади дослідження ономасіологічної структури, зупинимося на генезі терміна «ономасіологічна структура». Ономасіологічна структура розуміється як тернарна номінативна модель породження нового слова (Кубрякова, 1988; Панащенко, 2000), яка характеризується наявністю трьох елементів: базису, ознаки та предиката. Термін «ономасіологічна структура», запропонований М. Докулілом у 1962 р. (Докуліл, 1962), був носієм лише двох компонентів: ономасіологічного базису й ономасіологічної ознаки. Пізніше, у 1981 р., це поняття було доповнено ще одним компонентом – предикатом (Кубрякова, 1981).

Виокремлення ономасіологічної структури сприяє розкриттю поняттєвого механізму утворення нових слів (Полюжин, 1999; Селіванова, 2000), тому вважаємо закономірним поєднання у своєму дослідженні ономасіологічного та когнітивного аналізу.

Мета статті полягає у вивченні підґрунтя дослідження ономасіологічної структури, визначенні на цій основі основних етапів її аналізу.

Виклад основного матеріалу. Сучасне поняття ономасіологічної структури як номінативної ґрунтується на наукових поглядах, що поєднують семіотичну концепцію Ч. Пірса і Ч. Морріса, вчення про внутрішню форму В. фон Гумбольдта (1984 р.), О. О. Потебні (1976 р.), здобутки сучасної семасіології (Селіванова, 2006), ономасіології і концепції синтаксичної природи деривації (Кубрякова, 2002; Селіванова, 2000), когнітивної лінгвістики (Жаботинская, 2000; Кубрякова, 2002; Allwood, 2013), генеративної граматики Н. Хомського (1972 р.) тощо.

Щодо термінів *значення* та *позначення* в галузі логічної семантики (Лагута, 2000), останні підлягають переосмисленню у ХХ ст. та втіленню в теорії про внутрішню форму слова. Оскільки ономасіологічна структура вважається моделлю, яка є упорядкуванням внутрішньої форми слова, концепція внутрішньої форми має, на наш погляд, передувати аналізу поняття ономасіологічної структури.

Так, внутрішня форма співвідноситься з «потребами розумового розвитку мовної свідомості та звуком» (Гумбольдт, 1984: 127). О. О. Потебня (1976 р.) розглядає її як «мовне значення». Семантика – як форма, засіб «маркування» іншої семантики, де мова розглядається в тісній взаємодії з мисленням (Потебня, 1958: 11–13). Термін «внутрішня форма», впроваджений у науковий обіг О. О. Потебнею, ґрунтується на поглядах В. фон Гумбольдта, який уживає «innere Sprachform» (або «внутрішня форма мови»), однак під внутрішньою формою мови малося на увазі віддзеркалення у структурі певної мови «духу народу» (у форматі своєї лінгвофілософської концепції), або, за сучасною термінологією, етносвідомості певного етносу. Отже, концепція внутрішньої форми В. фон Гумбольдта вважається підґрунтям для теорій мовної і концептуальної картин світу (Роль человеческого фактора, 1988), теорія внутрішньої форми О. О. Потебні реалізується у двох основних мовознавчих напрямках: *лінгвоконцептуальному* («внутрішня форма» є отождненням поняття «концепт» як одиниці інформації, що закріплена за мовним знаком), й *ономасіологічному*,

у якому «внутрішня форма» співвідноситься «зі значенням або його частиною залежно від ступеня похідності найменувань» (Селіванова, 2011: 72), тобто є мотивуючою ознакою вторинних найменувань (Телия, 1986: 67).

«Внутрішня форма» слова, на думку О. О. Потебні, набуває об'єктивного і загальнозначущого для носіїв мови характеру лише за умови спілкування. Зазначене вище, на наш погляд, містить паростки функціонального підходу до трактування ономасіологічної структури.

Термін «ономасіологічна структура», уведений до наукового обігу М. Докулілом (1962 р.), розглядався як поєднання базису лексичної одиниці та її ознаки. М. Докуліл вважає, що ономасіологічний базис репрезентується за посередництва частини-мовних формантів, ономасіологічна ознака слугує для уточнення предмета або явища дійсності за допомогою основи лексеми (Докуліл, 1962; Кубрякова, 2004: 196–198). «Базис» є родовим поняттям похідної мовної одиниці, категорією людського досвіду, що має провідну роль в її первинній категоризації. Подальша конкретизація одиниці здійснюється через ономасіологічну ознаку, яка виокремлює її всередині класу подібних, звужує водночас початкове значення одиниці.

Структурно базиси співвідносяться як з морфологічними категоріями, формантами, так і з лексичними, другою частиною складного слова. Так, базиси найчастіше реалізується формантами-суфіксами похідного слова (наприклад: англ. *destruct-or* – «руйнівник», укр. *розпина-тель*, рос. *разбой-ник* – «грабіжник; людина, яка грабує інших») або другою частиною складного слова (англ. *panel-thief* – «зłodий, який проникає у притулок через розсувну панель у стіні»).

Щодо семантичної організації зона базисів реалізується у класах живої матерії, неживої матерії, дії та стану. Класи живої матерії розподіляються на підкласи «люди», «частини тіла», «тварини», класи неживої матерії – «артефакти». Словотвірний формант корелює з його належністю до певного класу. Так, зона базисів живої матерії встановлюється у структурі похідного / складного слова на позначення агресії, якщо форманти-суфікси позначають діяча (пор. англ. *sandbagg-er* – «грабіжник, який користується мішком із піском», укр. *тихуш-ник* – «зłodий, який здійснює крадіжки без зламування», рос. *домуш-ник* – «зłodий, який грабує квартири»); або друга частина складного слова денотує «соматизми» та їхні партоніми (голова, ніс, рот, серце, горло, лице, руки, очі, язик, ноги) або «тварини», що є найбільш типовим для утворення зони бази-

сів живої матерії в англійській мові (*skin-head* – “a young person with very short hair, big boots, esp. one who is violent and aggressive”, або *fighting-cock* – «драчун, забіяка», *small-bear* – «низька, підла людина»). Характерною рисою англійської мови є індексація у структурі складного іменника зони базисів неживої матерії підкласу артефактів (одежа, будівля, продукти харчування тощо): наприклад, англ. *brown-shirt* – «фашист», *bad-egg* – «зверюга». Форманти-суфікси у структурі похідного та складного слова репрезентуються в базисах дії та стану (англ. *nightrobbery* – «нічний грабунок», укр. *вбивство*, рос. *грабеж*).

Ознакова зона як референційна частина ономасіологічної структури репрезентується у твірній основі похідного або складного слова на позначення агресії та вважається мотиватором у структурі знань про позначуване (англ. *shop-breaker* – «злочинець, який грабує крамниці», укр. *чорн-уш-ник* – «шахрай», рос. *гастролер* – «злочинець, який їздить містами»).

Термін «ономасіологічна структура» було модифіковано через доповнення базису й ознаки таким компонентом, як предикат (Кубрякова, 1981), який вважається смисловою зв'язкою, що розкриває тип відношень між ономасіологічною ознакою й ономасіологічним базисом. У процесі номінації, як зазначає О. С. Кубрякова, приховані предикати «втягаються» базисом і ознакою (Кубрякова, 1994: 20). Так, завдяки запропонованому О. С. Кубряковою аналізу семантичної структури дериватів, виводимо, що мотивуючою базою лексем «агресор» і «злочинець» є предикативні сполуки «той, хто здійснює агресивні дії» і «той, хто скоїв злочин» відповідно. Ономасіологічний підхід до процесу номінації дозволяє вважати останню мовленнєво-мисленнєвим актом (Кубрякова, 1988) та дослідити слова як «результат пізнавальної діяльності людини, що має зв'язок між різними сутностями в навколишньому середовищі та виокремлює цей зв'язок у найменуванні, яке створено їм» (Раевская, 1981: 82).

У результаті дослідження ономасіологічного аспекту науковцями було визначено класифікаційні принципи в ономасіологічній структурі похідного слова (Кубрякова, 1988; Утургаури, 1989; Панасенко, 2000). Отже, основу ономасіологічної структури становить тернарна модель похідного та складного слова, яка містить три компоненти: базис, ознаку та предикат.

Розвідки в галузі когнітивної лінгвістики вважаються узагальненням і осмисленням результатів, що отримано на ономасіологічному етапі, з боку виокремлення когнітивної природи слово-

твору. Останній характеризується номінативною функцією за допомогою визначення і фіксації «словотворчими засобами нових структур знань і закріпленням та об'єктивацією певних концептуальних об'єднань, які породжено в актах пізнання й оцінки світу» (Кубрякова, 2004: 407).

У сучасних лінгвістичних студіях проблема когнітивної вмотивованості ономасіологічної структури пов'язана з постулатами генеративної граматики Н. Хомського (1972 р.). З огляду на цю концепцію розробляється теорія синтаксичної природи деривації – аналіз словотвірних моделей як формул «регулярного згортання пропозиційної структури», які вербалізуються похідними словами (Кубрякова, 2004: 412). Отже, у похідному та складному слові виокремлюються такі елементи пропозиції, як диктум, модус і предикат (Селіванова, 2000), що корелюють із компонентами ономасіологічної структури: базисом, ознакою й предикатом.

Вивчення синтаксичного підґрунтя дериваційних процесів є проявом функціонального підходу до розуміння номінативних структур мовних знаків. Водночас у сучасних лінгвістичних студіях не менш актуальною залишається семантико-структурна семасіологія, що «спрямована на розв'язання традиційних завдань і зближується зі словотвором і семасіологією» (Селіванова, 2011: 514).

Ономасіологічна структура одиниць вторинної номінації на позначення агресії розглядається як граматична, номінативна, когнітивна та комунікативна єдність, у семантичному змісті якої відображуються різні види агресивної діяльності людини. Згідно із цим під час дослідження ономасіологічної структури використовується синтез семасіологічного й ономасіологічного підходів.

Семасіологічний аналіз, на відміну від ономасіологічного, включає опис структури значення одиниць мови, семантичних груп або полів, особливостей семантичних відношень. Дослідження в галузі семасіології фокусуються переважно на проблемах зв'язку мовного змісту з ментальним лексиконом людини, які, у свою чергу, ґрунтуються на результатах дослідження психолінгвістики (Фрумкіна, 2000), логіки та семіотики (Лагута, 2000); когнітології (Кубрякова, 2004; Полужин, 1999) тощо. З боку антропоцентризму проблема значення спрямована на встановлення зв'язку значення з національно-культурною специфікою мов народів різних

етнокультур (Петренко, 1997). Водночас семасіологічний підхід тісно взаємодіє із систематизацією (зокрема, і польовим моделюванням) і типологізацією одиниць на позначення агресії, установленню різних типів конотацій із боку на реалізацію концептів (доменів), які лежать в основі утворення нових номінативних структур.

Варто зазначити, що процес утворення ономасіологічних структур співвідноситься з теоретичними положеннями когнітивної граматики (Langacker, 1991) та концептуальної інтеграції (Fauconnier, Turner, 2002). Ономасіологічна структура вважається базою для відбудови матричної моделі як засобу відображення картини світу (Жаботинская, 2009: 259), що реалізується в комплексній мережній моделі слів на позначення агресії та поєднує базові фрейми: предметний, акціональний, позесивний, ідентифікаційний та компаративний. Робота з фактичним матеріалом показує, що мережне моделювання необхідне для структурації інформації та вважається результативним під час аналізу словотвірних значень (Жаботинская, 2009: 258).

Згідно із зазначеним вище, комплексний підхід до вивчення ономасіологічної структури одиниць на позначення агресії дозволяє розглянути слово на чотирьох етапах аналізу: *словотвірного аналізу; ономасіологічного аналізу; когнітивного аналізу; комунікативно-функціонального аналізу*. Похідні та складні слова на позначення агресії характеризуються складністю семантики, що підтверджується на різних етапах аналізу. Семасіологічний, словотвірний і ономасіологічний аналіз семантики слова – послідовні етапи у процедурі дослідження ономасіологічної структури одиниць вторинної номінації на позначення агресії, що передують етапу когнітивного та комунікативно-функціонального аналізу таких одиниць.

Висновки. Отже, теоретичне підґрунтя – основа комплексного дослідження ономасіологічної структури слів на позначення агресії, згідно з яким остання розглядається в сукупності граматичного, номінативного та когнітивного значень на чотирьох етапах аналізу.

Перспективи нашого дослідження ми вбачаємо в подальшому вивченні феномену агресії й одиниць на його позначення в мовному й мовленнєвому ракурсах, зокрема й на матеріалі фразеології різними мовами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры. Пер. с нем. Москва : Прогресс, 1985. 448 с.
2. Докулил М. Словообразование в чешском языке. *Теория словопроизводства*. Прага, 1962. С. 3–10.
3. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Когнитивная семантика* : материалы II Международной школы-семинара по когнитивной лингвистике. Тамбов : Изд-во Тамбовского ун-та, 2000 Вып. 2. С. 10–33.

4. Жаботинская С. А. Ономазіологіческие модели и событийные схемы. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2009. № 837. С. 3–14.
5. Кубрякова Е. С. Когнитивная лингвистика и проблемы композиционной семантики в сфере словообразования. *Известия Академии наук. Серия литературы и языка*. 2002. № 61 (1). С. 13–24.
6. Кубрякова Е. С. Начальные этапы становления когнитивизма: лингвистика, психология, когнитивная наука. *Вопросы языкознания*. 1994. № 4. С. 34–47.
7. Кубрякова Е. С. Словообразование как процесс номинации и его отличительные формальные и содержательные характеристики. *Теоретические основы словосложения и вопросы создания сложных лексических единиц*. Пятигорск : Издательство ПГПИ, 1988. С. 3–21.
8. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова. Москва : Наука, 1981. 208 с.
9. Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. *Роль языков в познании мира*. Москва : Языки славянской культуры, 2004. 560 с.
10. Лагута О. Н. Логика и лингвистика. Новосибирск, 2000. 116 с. URL: <http://www.philology.ru>.
11. Панасенко Н. И. Когнитивно-ономазіологіческое исследование лексики (опыт сопоставительного анализа названий лекарственных растений): автореф. дис. ... докт. филол. наук. Москва, 2000. 49 с.
12. Петренко В. Ф. Основы психосемантики. Москва : МГУ, 1997. 400 с.
13. Полужин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. Ужгород : Закарпаття, 1999. 240 с.
14. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике : в 4-х т. Москва : Учпедгиз, 1958. Т. 1. 536 с.
15. Потебня А. А. Эстетика и поэтика. Москва : Искусство, 1976. 614 с.
16. Раевская О. В. Сложные слова современного французского языка (именное сложение): автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 1981. 19 с.
17. Роль человеческого фактора в языке: язык и картина мира / под ред. Б. А. Серебренникова. Москва : Наука, 1988. 215 с.
18. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазіология. Киев : Изд-во Укр. фитосоциологического центра, 2000. 248 с.
19. Селиванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 716 с.
20. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. Москва : Наука, 1986. 141 с.
21. Утургаури Н. Ю. Семантическое согласование компонентов в именных комплексах : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 1989. 19 с.
22. Фрумкина Р. М. Есть ли у современной лингвистики своя эпистемология? *Язык и наука конца XX века*. Москва : Ин-т языкознания РАН, 1996. С. 74–117.
23. Хомский Н. Язык и мышление. Москва : МГУ, 1972. 126 с.
24. Allwood J. A multidimensional activity based approach to communication. *Alignment in Communication*. Amsterdam : John Benjamins, 2013. P. 33–85.
25. Fauconnier G., Turner M. The way we think. *Conceptual blending and the mind's hidden complexities*. New York : Basic Books, 2002. 440 p.
26. Langacker R. W. *Concept, image and symbol. The cognitive basis of grammar*. Berlin ; New York : Walter de Gruyter, 1990. 395 p.

REFERENCES

1. Gumboldt V. fon. *Yazyk i filosofiya kulturyi* (per. s nem.) [Language and Philosophy of Culture]. Moskva : Progress, 1985. 448 p. [in Russian]
2. Dokulil M. Slovoobrazovanie v cheshskom yazyike. *Teoriya slovoproizvodstva* [The Derivation in Czech. The theory of derivational process]. Praga, 1962. Pp. 3–10. [in Russian]
3. Zhabotinskaya S. A. Kontseptualnyiy analiz: tipy i freymov. *Kognitivnaya semantika. Materialy II Mezhdunarodnoy shkolyi-seminara po kognitivnoy lingvistike* [The conceptual analysis: types of frames. Cognitive Semantics]. Vyip. 2. Tambov : Izd-vo Tambovskogo un-ta, 2000. Pp. 10–33. [in Russian]
4. Zhabotinskaya S. A. Onomasiologicheskie modeli i sobyitiynye shemy [Onomasiological models in eventual schemes]. *Vіsник Harkivskogo natsionalnogo unіversitetu Im. V. N. KarazIna*. 2009. № 837. Pp. 3–14. [in Russian]
5. Kubryakova E. S. Kognitivnaya lingvistika i problemy kompozitsionnoy semantiki v sfere slovoobrazovaniya [Cognitive linguistics and the problems of composites semantics in the derivational sphere]. *Izvestiya Akademii Nauk. Seriya literatury i yazyika*. 2002. № 61 (1). Pp. 13–24. [in Russian]
6. Kubryakova E. S. Nachalnye etapy stanovleniya kognitivizma: lingvistika, psihologiya, kognitivnaya nauka [The primary stages of the cognitivism development: linguistics, psycholinguistics, cognitive science]. *Voprosy yazykozvaniya*. 1994. № 4. Pp. 34–47. [in Russian]
7. Kubryakova E. S. Slovoslozhenie kak protsess nominatsii i ego otlichitelnyie formalnyie i sodержatelnyie harakteristiki. *Teoreticheskie osnovy slovoslozheniya i voprosy sozdaniya slozhnykh leksicheskikh edinit* [Compounding as a process of nomination and its differential formal meaningful characteristics]. Pyatigorsk : Izdatelstvo PGPI, 1988. Pp. 3–21. [in Russian]
8. Kubryakova E. S. Tipy yazykovykh znacheniy. *Semantika proizvodnogo slova* [Types of lingual meanings: The semantics of derivatives]. Moskva : Nauka, 1981. 208 p. [in Russian]
9. Kubryakova E. S. Yazyk i znanie. Na puti polucheniya znaniya o yazyike: chasti rechi s kognitivnoy tochki zreniya. *Rol yazykov v poznanii mira* [Language and knowledge. On the way of getting knowledge: The parts of speech from the cognitive point of view. The role of language in the knowledge of the world]. Moskva : Yazyiki slavyanskoy kulturyi, 2004. 560 p. [in Russian]

10. Laguta O. N. Logika i lingvistika [Logics and linguistics]. Novosibirsk, 2000. 116 p. URL: <http://www.philology.ru>. [in Russian]
11. Panasenko N. I. Kognitivno-onomasiologicheskoe issledovanie leksiki (opyit sopostavitelnogo analiza nazvaniy lekarstvennykh rasteniy): avtoref. dis. ... dokt. filol. nauk [Cognitive onomasiological studying of words (the experience of comparative analysis of the medicinal plants)]. Moskva, 2000. 49 p. [in Russian]
12. Petrenko V. F. Osnovy psihosemantiki [The basis of psychosemantics]. Moskva : MGU, 1997. 400 p. [in Russian]
13. Polyuzhin M. M. Funktsionalnyi i kognitivnyi aspekti angliyskogo slovtvorenniya [Functional and cognitive aspects of English derivation]. Uzhgorod : Zakarpattya, 1999. 240 p. [in Russian]
14. Potebnya A. A. Iz zapisok po russkoy grammatike (v 4-h t.) [From the notes of Russian grammar]. Moskva : Uchpedgiz, 1958. T. 1. 536 p. [in Russian]
15. Potebnya A. A. Estetika i poetika [Aesthetics and poetry]. Moskva : Iskusstvo, 1976. 614 p. [in Russian]
16. Raevskaya O. V. Slozhnyie slova sovremennogo frantsuzskogo yazyika (imennoe slozhenie): avtoref. dis. ... kand. filol. nauk [Composites of the modern French language (the nominative composition)]. Moskva, 1981. 19 p. [in Russian]
17. Rol chelovecheskogo faktora v yazyike: Yazyik i kartina mira [The role of human factor in language: The language and the picture of world]. / Pod red. B. A. Serebrennikova. Moskva : Nauka, 1988. 215 p. [in Russian]
18. Selivanova E. A. Kognitivnaya onomasiologiya [Cognitive onomasiology]. Kiyiv : Izd-vo Ukr. Fitosotsiotsentra, 2000. 248 p. [in Russian]
19. Selivanova O. O. Lingvistichna entsiklopediya [Linguistic encyclopedia]. Poltava : Dovkillya-K, 2011. 716 p. [in Ukrainian]
20. Teliya V. N. Konnotativnyi aspekt semantiki nominativnykh edynits [Connotative aspect of the semantics of nominative units]. Moskva : Nauka, 1986. 141 p. [in Russian]
21. Uturgauri N. Yu. Semanticheskoe soglasovanie komponentov v imennykh kompleksakh: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk [Semantic agreement of the components in the nominative complexes]. Moskva, 1989. 19 p. [in Russian]
22. Frumkina R. M. Est li u sovremennoy lingvistiki svoya epistemologiya? Yazyik i nauka kontsa XX veka [Is there the epistemology in modern linguistics? The language and the science of the end of the twentieth century]. Moskva : In-t yazyikoznaniya RAN, 1996. Pp. 74–117. [in Russian]
23. Homskiy N. Yazyik i myshlenie [Language and mind]. Moskva : MGU, 1972. 126 s. [in Russian]
24. Allwood J. A multidimensional activity based approach to communication. Alignment in Communication. Amsterdam : John Benjamins, 2013. Pp. 33–85. [in English]
25. Fauconnier G., Turner M. The way we think. Conceptual blending and the mind's hidden complexities. New York : Basic Books, 2002. 440 p. [in English]
26. Langacker R. W. Concept, image and symbol. The cognitive basis of grammar. Berlin – New York : Walter de Gruyter, 1990. 395 p. [in English]